

Skötselplan

tillhörande Länsstyrelsens beslut 2006-11-01 om bildande av naturreservatet Korpeobergs lövskogar i Ulricehamns kommun

I. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

Övergripande mål

Det övergripande målet med skötseln av naturreservatet Korpeobergs lövskogar är att

- bevara de naturvärden som är kopplade till den *ädellovrika naturskogen* med bl.a. rika populationer av näringskrävande lundväxter och skuggföredragande epifyter;
- bevara och utveckla *hagmarker* med åldriga och grova träd.

Riktlinjer och åtgärder

Skötsel av skogen

Även om lövskogarna i reservatet tidigare varit mer öppna betes- och slåttermarker, har de nu höga naturkvaliteter som orörda naturskogar med rik lundflora och rik påväxt av lavar, mossor etc. Detta gäller skötselområdena 1, 2, 5 och 6, i viss utsträckning även de extensivt betade områdena 3 och 4. Dessa områden skall i huvudsak tillåtas *utvecklas fritt*.

Som en fauna- och floravårdande åtgärd skall dock *frihuggning* och röjning utföras kring större ekar och f.d. hamlade träd i skogsmarken. Sådana träd finns i första hand i skötselområdena 1 och 6, men i mindre antal även i de övriga. Som ett alternativ till avverkning av kringstående träd skall möjligheter att *ringbarka* utnyttjas.

Vidare skall regelbunden borthuggning av i lövskogen inträngande *unggran* ske. Viss uthuggning av uppvuxen gran kan också utföras för att minska inslaget av detta trädslag i lövskogsbestånden (främst skötselområde 4).

Granplanteringarna på Kärrabo, tillkomna 1968 och ett par år framåt, skall avvecklas, varefter berörda skötselområden (7 och 8) får ingå i intilliggande betesmarker.

Skötsel av betesmarken

Skötseln av reservatets betesmarker (skötselområdena 9, 10, 11 och 12) skall innefatta sedvanligt stängselunderhåll och röjning. Betestrycket skall anpassas så att slybildning undviks, och grässvålen skall vid vegetationsperiodens slut vara väl avbetad. För att gynna utvecklingen av storekar m.m. skall reservatsförvaltaren ombesörja utglesning i trädskiktet där detta behövs.

Vid allt *stängselarbete* tillses att inga kulturhistoriska lämningar skadas. Sträckningen ska också om möjligt anpassas till gamla ägofigurer och med nyttjande av befintliga stenmurar.

Successivt skall tillses att de *grova ekarna blir friställda* utan underifrån inträngande ungträd och utan uppväxta träd inom några meter från kronan. Delar av ekstammarna bör kunna nås av direkt solljus under någon del av dagen. Riktlinje för krontäckningen är 40-60 %. Även döende eller helt *döda gammelekar* bör skötas efter dessa direktiv, eftersom detta förlänger deras höga värde som miljö för en lång rad växter och djur. Kullfallna träd som påtagligt hindrar hagmarksskötseln bör dock flyttas. Förutom de grova ekarna finns stora exemplar av *lind, alm och ask* som också bör hållas friställda.

Vid friställande av de grova träden skall, som ett alternativ till avverkning, möjligheter att *topphugga* de kringstående träden utnyttjas.

För att trygga kontinuiteten av storekar bör spridda *nya ekar* dras upp inom hagmarkens öppna ytor. Ungekarna inhägnas som skydd mot bete.

På lämpliga platser bör *bryn* med t.ex. vildapel, rönn, oxel, hägg, fågelbär, hagtorn, hassel, olvon och nypon anläggas. *Blommande och bärande* träd och buskar bör även sparas på andra lämpliga platser i hagmarken.

Gödsling eller kalkning är ej tillåtna åtgärder i betesmarken. *Stödutfodring* är endast tillåten i område 10 D, i fällan intill ladugården, eftersom den påverkar hagmarksfloran negativt. *Sambete* med gödslad vall/åker bör av samma anledning ej förekomma; häven kan dock betas tillsammans med angränsande hagmarker.

I första hand bör bete med nötkreatur ombesörjas. Om *hästbete* aktualiseras i ytterligare hagmarkspartier, skall tillses att betet sker under sådana betingelser att de äldre träden inte skadas genom barkgnag.

Eldning får endast ske på anvisade platser. Dessa platser bestäms i samråd mellan skötselansvariga och förvaltaren.

Hantering av död ved i skogs- och betesmark

Död ved utgör en viktig miljö för en stor del av de skyddsvärda och hotade växterna och djuren i reservatet. I skogsmarken och i lämplig utsträckning även betesmarken skall därför högstubbar, torrakor och lågor av olika trädslag lämnas. Även klenved har sin speciella mångfald och grenar som blir resultatet av avverkningar/röjningar kan med fördel - åtminstone i viss utsträckning - lämnas i form av rishögar på mer undangömda platser och där få förmultna. *Grövre stammar* av döda träd bör lämnas på plats. Om de ligger olämpligt ska de förflyttas till mer lämpliga delar inom området.

Av kulturhistoriska och brukningstekniska skäl bör i de centrala delarna av inägomarken, förutom eventuella storekar, endast förekomma sparsamt med död ved. I mer perifera delar kan död ved däremot lämnas mer rikligt. Efter omfattande

röjningar bör istället flisning utföras. Eventuellt kan bränning ske på särskilt utsedda platser.

Skötsel av åkermarken

De fyra små åkrar som finns i reservatet skall hållas öppna genom åkerbruk, slåtter eller bete. Användning av bekämpningsmedel är inte tillåten. Vid eventuell gödsling skall tillses att påverkan på intilliggande betes- och skogsmarker ej sker, bl.a. genom tillräckliga skyddszoner. Åkermark som gödslas skall inte ingå i samma betesfälla som angränsande hagmark; efter skörden kan återväxten dock sambetas.

Skötsel av alléområdet

De gamla askarna vid Näsboholmsvägen skall kontinuerligt hamlas ungefär vart 5-10:e år. För att bygga upp en längre allé skall komplettering ske med ung ask från orten. Arbetet skall planeras närmare i samråd med berörda markägare inom Näsboholm och Kärrabo samt vägsamfälligheten.

Vägar och stigar

Befintliga vägar och markerade stigar i reservatet får skötas genom normalt underhåll såsom slyröjning. Kullfallna träd som blockerar framkomligheten på vägar och stigar får kapas och läggas åt sidan i skogsmarken. Se vidare avsnitt II nedan. Saltning är inte tillåten i reservatet.

Kulturhistoriska lämningar

Avverkning, röjning etc skall utföras med försiktighet så att kulturhistoriska lämningar inte förändras eller skadas. Stengärdesgårdar, rösen, fossil åkermark, öppna diken, äldre vägar och boplatser skall främst i hagmarkerna hållas fria från träd och buskar av igenväxningskaraktär; undantag görs på traditionellt sätt för bärande och blommande träd och buskar. Sönderfallande stenmurar bör repareras. Registrerade lämningar bör skötas i samråd med regionmuséet. En mer detaljerad plan för skötseln av fornlämningarna och övriga kulturlämningar av särskilt intresse bör upprättas, likaledes i samråd med regionmuséet.

Mindre skyltar med beskrivningar bör uppsättas upp vid reservatets olika fornlämningar, bl.a. husgrunden i 10d och den fossila åkermarken i 12.

Befintliga luftledning

Den mindre kraftledning och de teleledningar som löper genom skötselområdena 10, 11 och 13 bör på sikt flyttas bort ur reservatet, alternativt göras om till markledningar med lämplig sträckning.

Beskrivning av skötselområden

Skötselområde 1

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Brantskog av ädellövrik typ	10%	9180 Ädellövskog i branter	10%
Sekundär lövskog, fuktiga typer	50%	9160 Näringsrik ek- eller avenbokskog	50%
Sekundär lövskog, friska och torra typer	40%		

Areal: 16 hektar.

- Beskrivning:** Övre delen utgörs av en långsträckt, *blockig brant* där linden fläckvis dominerar. Varierande inslag av lönn, asp, rönn, ek gran m.fl. samt rikligt med död ved i olika åldrar. Flera krävande lundväxter såsom underviol, trolldruva och vårärt förekommer här. Epifytfloran är artrik och intressant med t.ex. lunglav rikligt. På åldriga ekar finns de båda rödlistade skorplavarna *Bacida biatorina* och *Opegrapha soredifera*. Även mossfloran är intressant med t.ex. den rödlistade västliga husmossan på klippblocken. Nedom branten står en varierande *lövskog av igenväxningskaraktär* där björk, asp och sälk har en stark ställning. Ställvis dominerar dock ek, och åter andra partier är utbildade som hässlen. Några vidkroniga ekar från tiden före igenväxningen finns kvar. Många stubbar vittnar om ekavverkningar den senaste 50-årsperioden. I floran ingår arter som lundarv, springkorn, strutbräken och vårärt. Österut är marken fuktig och källpåverkad med björk, al och viden samt inslag av ask. Här finner man t.ex. dunmossa, kransrams och stora ruggar med brunstarr. En mindre del (Marbäck 2:8) fårarbetades ett år på 1980-talet; inom denna del har också lätt gallring och röjning gjorts under senare år. Större delen av skötselområdet ingår i föreslaget Natura2000-objekt.
- Skötselmål:** Lövdominerad naturskog med ek och hässlen samt beskuggade bergsbranter med bl.a. lind.
- Kvalitetsmål:** Ek och hassel skall dominera över stora ytor. I området skall finnas många gamla träd och mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande vedlevande organismer. God förekomst av ädellövskogens signalarter och rödlistade arter.
- Engångsåtgärder:** -
- Underhållsåtgärder:** Återkommande bortröjning av unggran i hela området ungefär vart 15:e år. Även inslaget av uppvuxen gran kan minskas något. Vid behov frihugning av grova ekar och hamlade träd.

Skötselområde 2

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Ek-tallskog av bergig typ	70%	9190 Näringsfattig ekskog	75%
Blandlövskog av örtrik typ	20%	9160 Näringsrik ek-eller avenbokskog	5%

Areal: 3,7 hektar.

Beskrivning: *Zon längs bergskränet* med ekdominerad skog, mestadels 20-30 meter bred. Varierande inslag av björk, gran, tall m.fl. samt död ved. Ställvis rikligt med hänglavar och andra epifyter såsom fällmossa och klippfrullania. Fältskiktet är mestadels fattigt med t.ex. blåbär och kruståtel. Främst i den östvända branten finns inslag av lind och hassel. Vid bergskränet längst i väster har en utsiktsplats med bänkar och en enkel eldstad anlagts. Zonen är av betydelse för

- landskapsbilden och de ekologiska förhållandena i branten.
- Skötselmål:** Lövdominerad naturskog.
- Kvalitetsmål:** I området skall finnas mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande träd- och vedlevande organismer.
- Engångsåtgärder:** Röjning av unggran.
- Underhållsåtgärder:** Bortröjning av unggran i hela området ungefär vart 15:e år.

Skötselområde 3

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Betad blandskog med ek	75%	9070 Trädklädd betesmark	75%
Brantskog av ädellövrik typ	15%	9180 Ädellövskog i branter	15%

- Areal:** 5 hektar.
- Beskrivning:** *Betad sluttning* mot Marbäcksviken. Betas med nötkreatur tillsammans med områdena 4 och 12. Ganska tätt trädskikt av relativt klen ek med varierande inslag av fr.a. björk. Buskskiktet har återkommande röjts, och trädskiktet gallrats i slutet av 1980-talet. Hagen har periodvis varit obetad och har nu ingen välutvecklad betesvegetation. Blåsippa växer rikligt över stora ytor. Den i skötselområde 1 beskrivna *blockbranten* fortsätter i övre delen av detta skötselområde, med lind, hassel m.m. och avslutas i väster med en ca tio meter hög lodyta. Även några meter från strandremsan löper en blockig brant med ek, lind, hassel, asp m.fl. samt förekomst av död ved.
- Skötselmål:** Lövdominerad naturskog/hagmark med beskuggade bergsbranter.
- Kvalitetsmål:** God förekomst av ädellövskogens signalarter. Främst i de blockiga delarna skall det finnas mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande träd- och vedlevande organismer.
- Engångsåtgärder:** -
- Underhållsåtgärder:** Extensivt bete, alternativt fri utveckling av skogen. Bortröjning av unggran i hela området ungefär vart 15:e år. Vid behov slyröjning, varvid hassel och andra bärande buskar gynnas. (Beträffande hantering av död ved, se ovan under *Riktlinjer och åtgärder*. Eventuell utglesning av trädskiktet skall ske enligt avtal med reservatets förvaltare).

Skötselområde 4

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Blandlövskog av örtrik typ	10%	9190 Näringsfattig ekskog	80%
Ek-tallskog av bergig typ	70%		

- Areal:** 5,2 hektar.
- Beskrivning:** *Ekdominerad skog* med inslag av björk, gran m.fl. på platån ovan branten samt sluttningen norrut ned mot branten. Huvuddelen betas

med nötkreatur gemensamt med skötselområdena 3 och 12. Fältskiktet är mestadels av frisk ristyp, men här förekommer också partier där berget går i dagen. På högsta punkten finns ett par stensättningar (gravar), varav en utgör fast fornlämning.

Skötselmål: Lövdominerad naturskog.

Kvalitetsmål: I området skall finnas mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande träd och/eller vedlevande organismer.

Engångsåtgärder: Bortröjning och avverkning av huvuddelen av graninslaget.

Underhållsåtgärder: Extensivt bete alternativt fri utveckling. Bortröjning av unggran ungefär vart 15:e år. Vid behov slyröjning, varvid hassel och andra bärande buskar gynnas. (Beträffande hantering av död ved, se ovan under *Riktlinjer och åtgärder*. Eventuell utglesning av trädskiktet skall ske enligt avtal med reservatets förvaltare).

Skötselområde 5

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Igenväxt äng/hagmark av ask-almtyp	20%	9080 Lövsumpskog	5%
Brantskog av ädellövrök typ	5%	9180 Ädellövskog i branter	10%
Brantskog av ädellövfattig typ	5%	9020 Boreal ädellövskog	60%
Ask-almhund	40%		
Klibbalstrandskog	10%		

Areal: 8 hektar.

Beskrivning: Ett varierat lövskogsområde som innefattar lövskogarna längs Åsundens strand och längs den f.d. banvallen samt lövängsresterna inom Kärrabo och Näsboholm. Intill Åsunden finns en markerad *bergsbrant* med inslag av åldriga, grova ekar och senvuxen asp, och längst i norr en *alsumpskog*. Intill det nedlagda järnvägsspåret dominerar *alm* med stort inslag av ask, asp och hägg. *Lövängsresten* i söder består av grova askar och almar som bär spår av hamling men också grov asp och björk samt hasselbuskar. Området är mycket rikt på död ved av bl.a. ask och alm. Såväl fältskiktet som moss-, lav- och svampfloran är mycket artrika med t.ex. de rödlistade arterna blek kraterlav, lundticka och lindskål samt signalarter som tvåblad, vårärt, tandrot, hässleklocka och lungört. En stor del av skötselområdet ingår i föreslaget Natura2000-objekt.

Skötselmål: Lövnaturskog, längs Åsunden med beskuggade bergsbranter.

Kvalitetsmål: I området skall finnas många gamla ädellövträd samt mycket död ved och livskraftiga populationer av hänsynskrävande vedlevande organismer. Epifytfloran skall vara välutvecklad med dominans av mossor på de grova lövträden. Fältskiktet skall hysa en artrik lundflora med områdets signalarter väl företrädda.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder: Bortröjning av unggran i hela området ca vart 15:e år.

Skötselområde 6

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Igenväxt äng/hagmark av lind-ektyp	100%	9020 Boreal ädellövskog	80%

Areal: 1,3 hektar.

Beskrivning: *Igenväxt ekhage* med ett flertal grova ekar samt spridda, grova exemplar av alm, lönn m.fl. Förekomst av grov död ved. Ej betat de senaste decennierna. Yngre gran finns över hela området, och den norra delen domineras av planterad, nu 5-10 meter hög gran. Förekomst av den rödlistade grå skärelaven, men ekarna står nu alltför skuggigt och trångt för att hysa någon mer artrik ljusälskande epifytflora. Fältskiktet är artrikt med t.ex. lungört rikligt. Stenmurar avgränsar området i norr och öster, delvis mer än meterbredda.

Skötselmål: Ek-hassellund.

Kvalitetsmål: Området skall domineras av grova, vidkroniga ekar och spridda exemplar av andra grova lövträdsarter. Ett buskskikt av hassel m.fl. skall finnas, bl.a. för att minska uppkomsten av konkurrerande trädvegetation. Epifytfloran ska vara välutvecklad med bl.a. förekomst av ljusälskande arter på den grova ekbarken. Fältskiktet ska hysa en artrik lundflora.

Engångsåtgärder: Bortröjning av all yngre gran. Rövning och gallring runt de grova ekarna i två successiva steg. I stället för avverkning bör dock möjligheter att ringbarka eller topphugga tillvaratas.

Underhållsåtgärder: Bortröjning unggran och eventuell annan konkurrerande trädvegetation kring grova ekar och övriga grova ädellövträd ungefär vart 15:e år.

Skötselområde 7

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Planterad granskog	100%		

Areal: 0,5 hektar.

Beskrivning: Ca 40-årig, planterad granskog på f.d. åkermark. Konkurrerar med grova ekar i det angränsande skötselområde 6. Lundfloran med lungört, tibast etc är under invandring från angränsande lövskog.

Skötselmål: Betad hagmark

Kvalitetsmål: Öppen betesmark.

Engångsåtgärder: Avverkning av gran. Stängsling.

Underhållsåtgärder: Bete.

Skötselområde 8

Markslag/ naturtyp	Natura 2000-naturtyp
Planterad granskog 100%	

Areal: 0,5 hektar.
Beskrivning: Ca 40-årig, planterad granskog.
Skötselmål: Se skötselområde 9.
Kvalitetsmål: Se skötselområde 9.
Engångsåtgärder: Avverkning av gran. Införlivas därefter med skötselområde 9.
Underhållsåtgärder: Se skötselområde 9.

Skötselområde 9

Markslag/ naturtyp	Natura 2000-naturtyp
Ekhage 100%	9070 Trädklädd betesmark 100%

Areal: 3,1 hektar.
Beskrivning: *Ekhage* som f.n. betas med ca fem nötkreatur av Highland-ras. Mest klena till medelgrova ekar, varav enstaka vidkroniga. Spridda exemplar av flera andra trädslag. En omfattande röjning-gallring genomfördes kring 1990. Hagen har periodvis varit obetad och hyser nu ingen välutvecklad betesvegetation. Fältskiktet är bitvis högvuxet med inslag av skogsnäva, hässlebrodd, älggräs och hallon. Man finner också mer krävande arter såsom storrams, kransrams, desmeknopp, underviol och gullviva. Några stenmurar finns i och kring området.
Skötselmål: Hagmark med grova ekar.
Kvalitetsmål: I området skall finnas många fristående, gamla och grova ekar. Epifytfloran skall vara välutvecklad med dominans av ljusälskande arter på den grova ekbarken. Död ved skall hysa livskraftiga populationer av hänsynskrävande organismer.
Engångsåtgärder: -
Underhållsåtgärder: Bete. På sikt lätt utglesning i trädskiktet för att gynna de grova ädellövträdens utveckling.

Skötselområde 10 a-d

Markslag/ naturtyp	Natura 2000-naturtyp
Ekskog av ristyp 55%	9070 Trädklädd betesmark 80%
Blandlövhage av ek-lindtyp 30%	
Björkhage 15%	

Areal: 7,4 hektar.
Beskrivning: Hagmarker inom Näsboholm. Betas med nötkreatur av Highland m.fl. raser.
 10a: *Trädbevuxen hagmark* med ett flertal lövträdsarter

såsom ek och ask, varav några relativt grova, samt asp, lind, lönn, björk m.fl. Hasselbuketter. En omfattande röjning-gallring genomfördes kring 1990. Betas med nötkreatur, men har periodvis varit obetad och saknar därför utpräglad betesvegetation.

10b: *Blandlövhage* där eken dominerar.

Inslag av ask, alm, lind m.fl samt hassel. Flera gamla, grova träd. Odlingsrösen och stenmurar. Bitvis artrik lundflora. Källa i nedre delen.

10c: Relativt öppen *naturbetesmark* med spridda träd, främst björk.

10d: *Hagmark*, bevuxen med främst ek. Inslag av lind, björk och hassel. Gallrad och röjd under de senaste åren. Utgörs till stor del av fossil åkermark. Husgrund m.fl. lämningar av en bosättning finns i hagen.

Skötsel mål:

Kvalitetsmål:

Blandlövhage med grova ekar, lindar m.fl. ädellövträd.

Epifytfloran ska vara välutvecklad med dominans av ljusälskande arter på den grova ekbarken. I området skall även finnas död ved med livskraftiga populationer av hänsynskrävande träd- och vedlevande organismer.

Engångsåtgärder:

Källan kan göras tillgänglig för allmänheten genom omstängsling och rensning.

Underhållsåtgärder:

Bete. På sikt lätt utglesning i trädskiktet för att gynna de grova ädellövträdens utveckling.

Skötselområde 11 a-c

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Blandlövhage av ek-lindtyp	100%	9070 Trädklädd betesmark	80%
		9020 Boreal ädellövskog	20%

Areal:

1,5 hektar.

Beskrivning:

Betesmarker inom Kärrabo. Betas f.n. med hästar.

a: *Lund* med ask, alm etc, varav flera ganska grova. Rik lundflora.

b: *Betesmark* med glest trädskikt av ask, alm m.fl. samt hassel.

c: *Hagmark* med glest stående björk i den lägre delen, och ekdominans på bergskullen. Inslag av alm, sälg, rönn m.fl.

Skötsel mål:

11a: Lund. 11 b, c: Hage med grova ekar m.fl. ädellövträd.

Kvalitetsmål:

God förekomst av gamla ädellövträd. 11 a skall hysa en artrik lundflora. Epifytfloran i 11 b och c ska vara välutvecklad med dominans av ljusälskande arter på grova ekar, askar och almar.

Engångsåtgärder:

-

Underhållsåtgärder: Bete. För område 11a alternativt fritt utvecklad lövlund.

Skötselområde 12

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Ekhage	100%	9070 Trädklädd betesmark	100%

- Areal:** 0,7 hektar.
- Beskrivning:** Vällävdad *hagmark* med vidkroniga ekar och storvuxna exemplar av lind, lönn och alm. Flera odlingsrösen, varav några med stora hasselbuketter, samt fossil åkermark. Stenmurar löper längs östsidan och delvis nordsidan.
- Skötselmål:** Betad hage med grova ädellövträd.
- Kvalitetsmål:** Vällävdad hage med friställda, grova exemplar av ek, lind, alm m.fl. och hasselbuketter i rösen. Epifytfloran skall vara välutvecklad med dominans av ljusälskande arter på den grova ekbarken. I fältskiktet ska naturbetesmarkens arter vara väl företrädde.
- Engångsåtgärder:** Enstaka klenare ekar samt björkar kan avverkas för att gynna kronutvecklingen hos de kvarvarande.
- Underhållsåtgärder:** Bete.

Skötselområde 13 a-c

- Areal:** 2,2 hektar.
- Beskrivning:** Fyra små *åkrar*.
- Skötselmål:** Öppen odlingsmark.
- Kvalitetsmål:** Hävdad mark utan busk- och trädvegetation.
- Engångsåtgärder:** -
- Underhållsåtgärder:** Åkerbruk eller bete.

Skötselområde 14

Markslag/ naturtyp		Natura 2000-naturtyp	
Askallé	20%		

- Areal:** 0,3 hektar.
- Beskrivning:** Del av Näsboholmsvägen. Längs vägen finns tretton *hamlade alléträd*, varav elva askar, en alm och en lönn. Den grå jordlaven växer med ganska stora bestånd på askarna.
- Skötselmål:** Allé med hamlade askar och almar.
- Kvalitetsmål:** I området skall finnas livskraftiga populationer av hänsynskrävande epifyter med dominans av ljusälskande arter på de grova, hamlade askarna och almarna.
- Engångsåtgärder:** Hamling. Nyrekrytering av i första hand ett tjugotal askar för att utöka allén.
- Underhållsåtgärder:** Rövning och hamling.

II. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

ÖVERGRIPANDE MÅL

Målsättningen är att, genom att bevara den attraktiva miljön med lövskogar och betesmarker samt ett rikt växt- och djurliv, bibehålla förutsättningarna för naturupplevelser. Området skall såsom närströvsområde och utflyktsområde hållas tillgängligt och utvecklas för allmänhetens friluftsliv, bl.a. genom förbättrad information om områdets natur- och kulturvärden.

RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER

Tillgänglighet

Parkeringsplats för 3-5 bilar skall anläggas vid Näsboholmsvägen enligt nyttjanderättsavtal med berörd markägare.

Av vägar och stigar ingår i reservatet kortare sträckor av Näsboholmsvägen och GC-vägen (banvallen) samt ett parti av den s.k. Åsundenleden. Utöver dessa skall förvaltaren i samråd med markägarna detaljrekognosera, iordningställa och märka ut det *stignät* som anges på bifogade skötselplanekarta. Stättor anläggs och spångning utförs där det behövs. I stignätet ingår bl.a. den s.k. kyrkvägen genom skötselområdena 1 och 2 och den s.k. ridvägen (delvis hålväg) genom 1, 3, och 4. Dessutom kan enkla vägvisare anordnas till uppskyttade kulturlämningar.

Beträffande de märkta stigarna gäller att underhåll får ske utan hinder av reservatsföreskrifterna A8 och A9. Bl.a. får träd som fallit över stigen kapas.

Information

Informationsskyltningen bör koncentreras till parkeringsplatsen. Mindre skyltar skall också sättas upp där GC-vägen (f.d. banvallen) leder in i reservatsområdet och där vägen mot Näsboholm möter reservatet. Informationsskyltarna skall ha av Länsstyrelsen godkänd text och bör innehålla en orienteringskarta som visar reservatets omfattning m.m. Skyltarna bör också ge en kort beskrivning av områdets natur- och kulturvärden, skyddsmotiv, beslutsmyndighet, naturvårdsförvaltare samt föreskrifter för allmänheten.

Vidare bör mindre skyltar sättas upp vid områdets kulturlämningar och på lämpliga platser längs stigslingan, för att ge ytterligare information om natur- och kulturförhållandena m.m. i reservatet; detta bör göras i samråd med regionmuséet.

Rastplats

Rastplatsen på Korpeboberg skall bibehållas med bänkar, bord och eldstad. Vägvisning till rastplatsen skall finnas där stigar leder in i reservatet.

Utmärkning av reservatets gräns

Gränsmarkering skall, genom naturvårdsförvaltaren försorg, utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

III. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Dokumentation av skötselåtgärder m.m.

Dokumentation av skötseln skall göras med avseende på utförda åtgärder, tidpunkten för utförandet, noteringar om effekter av åtgärden, kostnader och intäkter samt finansieringen av förvaltningen.

Hävden av *betesmarkerna* bör följas genom årlig tillsyn på hösten vid betessäsongens slut. En bedömning ska då göras om i vad mån skötsel- och kvalitetsmålen uppfyllts. För reservatets *naturskogar* bör motsvarande tillsyn ske vart femte-tionde år. I samband med tillsynen planeras kommande skötselåtgärder såsom buskröjning i betesmarken, frihuggning av grova träd och röjning av unggran i lövskogen.

Förvaltaren bör vidare dokumentera förhållanden som kan påverka naturvärdena inom reservatet negativt, såsom slitage och nedskräpning.

Om överträdelser av reservatsföreskrifterna eller andra åtgärder som kan hota naturvärdena uppmärksammas av förvaltaren bör denna snarast ta kontakt med Länsstyrelsen.

Förvaltaren svarar för dokumentationen av skötseln m.m. i reservatet. Dokumentationen ska utgöra ett av underlagen vid eventuell revidering av skötselplanen.

Kulturhistorisk inventering

Då reservatsområdet är av stort intresse från kulturmiljösynpunkt, bör en fördjupad kulturhistorisk inventering utföras. Detta görs lämpligen i samråd med Regionmuseum Västra Götaland.

Uppföljning av naturvärdenas utveckling

Ett program för att följa utvecklingen av de värden som ligger till grund för skyddet bör upprättas. Programmet bör bl.a. omfatta kontroll av populationsutvecklingen hos några av de rödlistade arterna och signalarterna i reservatet, t.ex. epifyter i blockbranterna och på de grova, ljusexponerade ekarna samt några arter bland lundkärlväxterna. Populationsstorleken av den regionala ansvarsarten grå jordlav bör övervakas så att skötseln i lämplig utsträckning kan optimeras gentemot denna art (bl.a. i skötselområde 14).

Skogens utveckling vad gäller trädslagssammansättningen samt förekomsten av gamla träd och död ved bör också övervakas. Programmet bör upprättas i samverkan mellan reservatsförvaltaren och Länsstyrelsen.

Goda kunskaper finns endast om kärlväxter i området. Särskilt kryptogamgrupperna mossor, lavar och svampar bör dokumenteras ytterligare i området. Återinventering bör sedan göras med t.ex. 25-års intervall.

IV. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

De åtgärder som anges i skötselplanen skall ses över vart tionde år eller i övrigt när det kan anses behövt. Om det anses motiverat skall skötselplanen revideras i samband med översynen. Exempel på frågeställningar som bör belysas i samband med en revidering är skötselplanens åtgärder vad gäller betesdrift i reservatets skogsbestånd (skötselområdena 1-5).

V. FINANSIERING AV FÖRVALTNINGEN

Till åtgärder enligt skötselplanen utgår statsbidrag.

VI. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

En sammanfattning och prioritering av skötselåtgärderna redovisas i nedanstående tabell.

Granplanteringarna utgör ett direkt hot mot några av områdets grova ekar, varför en snabb avveckling skall ske.

Lövskogsområdena sköts med fri utveckling samt bortröjning av gran. I några av dem finns även grova ädellövträd som ej klarar konkurrensen från den yngre trädgenerationen; i vissa begränsade delar av området skall frihuggning av dessa träd utföras. Särskilt angelägen är avverkning av gran och frihuggning i område 6.

Hagmarkerna skall betas årligen och i övrigt hävdas enligt riktlinjerna i skötselplanen.

Prioritering av skötselåtgärder samt intervall för genomförande: (1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

Skötselåtgärd	Skötselomr.	När	Prioritet
Avverkning av planerad granskog	6	engångsåtgärd	1
Avverkning av planerad granskog	7,8	engångsåtgärd	1
Avverkning av unggran	1,2,3,4,5,6	Snarast, därefter vart 15:e år	2
Röjning i betesmarker	9,10,11,12	Årligen	2
Frihuggning av stora ekar m.fl.	4,6,7,10,11,12	Vart 15:e år	1
Stängselunderhåll	3,4,7,9,10,11,12		1
Bete	3,4,6,7,8,9,10,11,12	Årligen	1
Återhamling av ask/alm	14	Vart 5-10:e år	1
Plantering av askar	14	engångsåtgärd	2
Markering av stigar	1,2,3,4,5,10,12	engångsåtgärd	2
Anläggande av parkeringsplats	Enligt avtal	engångsåtgärd	2
Uppsättning av informationstavlor	På P-plats och vid stigar	engångsåtgärd	2
Underhåll av stigar, tavlor och rastplats	1,2,3,4,5,10,12	Årligen	1

BILAGOR

Bilaga A Karta med skötselområden.

Bilaga B Karta med stigsystem, informationstavlor och p-plats.